№ 250 ხუთშაბათი, 6 ივნისი 1918 წ. № 250

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

სამშვიდობო დელეგაციის წევრმა გრ. რცხილაძემ მოხსენება წაიკითხა მთავრობასა და ფრაქციებში საზავო მოლაპარაკების მსვლელობაზე და უკვე გაბრუნდა ბათომს.—დღეს ეროვნული საბჭოს სხდომაა დანიშნული: მთავრობა მოხსენებას წაიკითხავს ზავის საქმეებზე.—ოზურგეთში გაემგზავრნენ ქართველი და ოსმალო ოფიცრები: მათ დავალებული აქვთ ოზურგეთის მაზრა ოსმალოს ჯარებიდან გაწმინდოს.—ტფილისში ჩამოვიდა ოსმალოების სარკინისგზო კომისია.—საქ. მთავრ. განუცხადა ადერბეიჯ. და სომხ. წარმომადგ. ჩვენი და თქვენი საზღვ. შესახებ უნდა მოელაპარაკოთ საქარ. მთავ. და არა ოსმალეთს

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე ფეტიტით ღირს 50 კაპ., უკანასკნელზე—30 კაპ., კვეხიის გარეშე მიღებულ განცხადებია ფასი: სტრიქონი ფეტიტ ტექსტის წინ—1 მ., უკან—50 კ. ფასი ხაშველოვანი განცხადებისა ზომაზე დამოკიდებული: 15×2 ღირს 10 მან., 20×2 ღირს 15 მან., 8 ხაზის შემდეგ ხაშველოვანი განცხადება მიიღება სტამბა „ახალი ხალხში" (ა. თავაროკინაძისეული „ნადვილი") ბარონის ქუჩა, სახლი № 14 და ღირება ორი მანეთით მეტი.

ყველა განცხადება კვეხიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „ახალი საქმის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე ექვსა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი შეირე წერილები და ავტორისათვის ხელ არ ინახება: ინახება ერთის თვით მხოლოდ ლიდი წერილები და მოთხრობები.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სახალხის ქ., სარაჯიშვილის ს. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Сахалхо Сакмэ", поч. ящ. 190.

ფასი ტფილისში და პროვინციაში 40 კაპ. რკ. გზის სადგურებ. 50 კაპ.

ტელეფონი 12—29

გაზეთი „სახალხო საქმე" ღირს:

ერთის თვით 8 მანეთი. ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 40 კ., რკ. გზის სადგურებზე 50 კ.

ხელისმოწერა გაზეთზე მიიღება რედაქციაში დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, ფოსტით ასე: ტფილისი, ფოსტის ყუთი 190, „სახალხო საქმის" რედაქციას.

პარასკევს ივნისის 7-ს 40 დღე შესრულდება, რაც გარდაიცვალა

სოფიო ივანეს ასული ლედიშელიანი

ამის გამო მამადავითის ეკლესიაში დილის 9 საათზე გადახდილი იქნება წირვა და შემდეგ პანაშვიდი იქვე საფლავზე, რასაც აწყობენ მისი შვილები ეკატერინე ზურაბის ასული ზაალიშვილი, გიორგი და ილია ზურაბის ძენი და ნინო ზურაბის ასული მუქთარ ბეგი, რძალი ბარბალე ივანეს ასული და სიძენი ზაქარიას ძე ზაალიშვილი. 590

ქ. ი. ზუბალაშვილის სახელობის ქალაქის

სახალხო სახლი

სახალხო სახლის ტიცნის მოყვარეთა მიერ

ხუთშაბათს, 6 ივნისს 1918 წ.

წარმოდგენილი იქნება:

ნამუსისათვის

დრამა 4 მოქ. შირვანზადესი თარგმ. კ-ნის მიერ.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ ნი არჯევანიძე, ს. რომანიშვილი-დგებუაძისა, ვ. მარგველაშვილი, ნ. ნინონი, ბ. ბ. ნ. გოცირიძე, ა. თბვდგირიძე, ალ. მეტრეველი, ი. მინდიაშვილი და ჭანკვატაძე.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. ადგილების ფასი 1 მ. 40-დან 35 კ.-დე

ბილეთების კასა ღია ყოველ დღე დილის 12—2-მდე და საღამოს 6—8 ს. წ-ის ადმინისტრაცია სთხოვს საზოგადოებას სხვის ადგილზე ნუ დასხდებიან ბავშვების შეშფოთება თეატრში და ფარდის აწევის შემდეგ თეატრის დარბაზში შესვლა აკრძალულია. შემდეგი წარმოგენა 9 ივნისს.

რეჟ. კ. შათირიშვილი. რეჟ. თანაშეშწე ალ. ბადრიძე.

ქართ. სახ. წარმ. წრის ადმინისტრაცია. 587

თევზი იყიდება

ყოველგვარი მეტად ხელსაყრელ პირობებში როგორც ვარტიციონით ავრეთვე ვირვანქობლივ.

პირობების გაგება შეიძლება ახლად გახსნილ რკინის გზ. სასურსათო მაღაზია—საწყობში ვოგზლის ქუჩა სამმართველოს გვერდით.

აგრ. შეიძლება შეიძინოთ საუკეთესო სელიოტკა კერჩის და ასტრახანისა ტომატიპური ზეთის ხილი, პიკული და სხვა.

1150 ოკ. ა. ბ. ს. სახურსათო კომიტეტი.

ქალაქის გამგეობა აცხადებს

რომ ქალაქის სხვა და სხვა რაიონში და მის განაპირა უბნებში (სადგურის იქით ნაწილში, ლოტკის გორაზე, დიდუბეში და სხვაგან) საჭიროა ბინა სალაქო სასწავლებლებისათვის: აქვე უნდა იყოს ზედმეტი ოთახები სასწავლებლის გამგისათვის (2—3 ოთახი) და სხვა საჭიროებისათვის.

განცხადებების შემოტანა შეიძლება ქალაქის გამგეობის სახალხო განათლების განყოფილებაში [illegible]ის მოედანზე. 1171

ქართული დრამატ. საზოგ. გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ მის მიერ დანიშნული პრემიები საუკეთესო ორიგინალური პიესებისთვის.

პრემიები ეხეა განაწილებული:

პირველი პრემია (ერთი)	—	—	1000 მან.
მეორე პრემია (ორი)	—	—	700 „
მესამე პრემია (ერთი)	—	—	500 „

პიესებს განიხილავს იმისთვის საგანგებოდ დანიშნული კომისია.

დაბეჭდილ კონვერტებში ავტორი აღნიშნავს თავის სახელს, გვარს და პიესის სათაურს.

ეს კონვერტები გაიხსნება მხოლოდ მაშინ, როდესაც სამუდამოდ გამოიკვეთა რომელ პიესას რა პრემია აქვს მინიჭებული.

პრემიით დაჯილდოვებული პიესის სცენაზე დადგმის უფლება ეძლევა განსაკუთრებით დრამატ. საზოგად. 3 წლით, მაგრამ ავტორი მიიღებს ყოველთვის თვითეული წარმოდგენაზე დანიშნულ ჰონორარს.

პიესები უნდა წარედგინოს დრამატ. საზოგადოებას ამ წლის 15 ოქტომბრამდის ამ მისამართით:

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების კანტორა, ტფილისი. 113

საზოგადოება „იმედი"-ს

სასადილო

ძველი სემინარიის შენობა, პუშკინის სკვერის პირდაპირ.

გაუმჯობესებულია სამზარეულო,

ღირვეულ ხარისხოვანი სანოვაგე, ამზადებენ ვახშამს, რომინელთა სიმღერიანი ორკესტრი საღამოს 8 ნახ.—12 ნახ. საათამდე. 551

ტფილისი. 9 ივნისი 1918 წ.

ზავი. საქართველოს რესპუბლიკის დელეგაციამ ნ. რამიშვილის მეთაურობით საზავო ხელშეკრულობა დასდო ოსმალეთთან. ქართველი ერი განსაკუთრებულ ყურადღებას მიაპყრობს ამ აქტს, საქართველოში მცხოვრები სხვა ერი და მეზობელი სახელმწიფოებიც ასევე თვალით შეხედავენ 3 ივნისის ისტორიულ ნაბიჯს.

ჩვენ არ ვიცით ჯერ მახლობელი მომავალი ჩვენი ქვეყნისა, არც ის შედეგი გვაქვს კარგად წარმოდგენილი, რაიც შეიძლება მოჰყვეს საზავო ხელშეკრულობას. ჩვენთვის ჯერ აშკარა მხოლოდ შემდეგია: საქართველოს გულზე ოსმალეთის იმპერიას ძვირფასი დასდო, საუკეთესო ნაწილები ჩვენი ტერიტორიის წაგვართვა. ჩვენი მოძმე მაჰმადიანი ქართველები გულიდან მოგვგლეჯა და გასწყვიტა მათთან გაბმული კულტურული და ეკონომიური კავშირი.

ყველა შეგნებული ქართველი გულის ტკივილით, ღრმა მწუხარებით შეხვდება საქართველოს ასეთ აწმყოს. ბათომის საზავო პირობა მოწმობაა ჩვენი უბედურობისა, უდისციპლინობისა, დაცემისა და სიუძლურისა. გასწორებული ოსმალეთი ლამის არის ბატონად გაგვიხდეს, სული შეგვიხუთოს და მთელს არსებობასაც დაემუქროს. ასეთი ძალთა გახსოვნილება ჩვენი საზოგადოებისა შეუძლებელია შემდეგშიც დარჩეს. არაჩვეულებრივი, განსაკუთრებული ზომების მიღება გვამრთებს, რომ ჩვენი შინაური მდგომარეობა შეიცვალოს, დამყარდეს მტკიცე დისციპლინა, ორგანიზაცია, წესიერება მართველობის ყოველ დარგში თორემ უეჭველია: ბათომის სამარცხვინო ზავი იქნება არა მაქსიმუმი ჩვენი დაბეჩავებისა, არამედ მინიმუმი ჩვენი დათმობისა და ქართველი ერი ჩავარდება გაცილებით უარეს პირობებში.

მტერმა ... ძალა ჩვენი დელეგაცია სამარცხვინო ზავ... ოსმალეთმა ფეხით გათელა ყველა საერ... ინტერესი საქართველოსი.. ოსმალეთ... ეუურადღებოთ დასტოვა ინტერესები ... ბერძნეთისა, ავსტრო-ჰუნგრეთისა, ბულგარეთისა, რუმინიისა, რუსეთისა, უკრაინისა, რომელნიც არასოდეს შეიწყნარებენ ოსმალეთის ასეთ ფარფაშსა და გაბატონებას აღმოსავლეთის ამ ძვირფას გადასავალში—მთელს კავკასიაში.

ეხლანდელი ზავი ქართველებმა და ოსმალოებმა ჩამოაგდეს. მაგრამ საქართველო-ოსმალეთის ურთიერთობა მარტო ქართველ-ოსმალოს საკითხი როდია. ჩვენი ცხოვრება მრავალის გზითაა დაკავშირებული ევროპასთან, გერმანიასთან, ინგლისთან, ავსტრო-ჰუნგრეთთან. სპარატიული ზავი ხსენებულ სახელმწიფოების დაუკითხავად და მათი ინტერესების გარეშე იქნება ზავი უეჭველად დროებითი და უეჭველია საბოლოო პირობა ზავისა და მშვიდობიანობისა გამოიჩენდება მაშინ, როდესაც მებრძოლი სახელმწიფოები ხმალიდან სიტყვისა და ანგარიშის პოლიტიკაზე გადავლენ მსოფლიოს საზავო კონგრესზე.

თანამედროვე სახელმწიფოები არიან შექმნილი სეპარატიული ზავით. ნაპოლეონის დამარცხებაზე აგებული ევროპის რუკა 1814—1815 წლისა იყო რუკა მრავალ სახელმწიფოების მიერ შექმნილი, გადაკეთებულ-გასწორებული, რომელმაც საუკუნეები უარყო ნაპოლეონის სეპარატიული ზავი მრავალ ალიგას დადებული. სან-სტეფანოს და ბერლინის კონგრესმა ბალკანეთის სახელმწიფოებზე და ოსმალეთზე დიდი გავლენა მოახდინა და ისე შესცვალა პაწია სახელმწ-ფ ოების საზღვარი, რომ ოსმალეთი თავზარდაცემული გამოვიდა. ზავის საბოლოო სიტყვა—ჩვენის ფიქრით—ჯერ კიდევ არ არის ნათქვამი, ჩვენს წინაშე მხოლოდ სეპარატიული ზავია დროებითი და საკრიტიკო [illegible] ... ეკონომიური, ფინანსიური, სასურსათო და საბიდრო, რომ საბოლოოდ არ გაგვთელოს მტერმა.

ქართველ ხალხში არის მასალა თავდაცვისათვის, არის ძალა ბრძოლისა, სამშობლოისათვის გმირობის გამოჩენისა. პატივი ვსცეთ ჩვენს ძალას და მეზობლებიც პატივით მოგვეპყრობიან და თუ ამ გრძნობას არ დავკარგავთ, ჩვენ იმედი გვაქვს: საქართველოს ცუდი აწმყო შეიცვლება უკეთეს მომავალით, მდგომარეობაც შეიძლება გაუმჯობესდეს...

ქარს. ული პრესა

გაზეთი „ერთობა" მეტად ნაღვლიან სტრიქონებს უძღვნის ახალციხის და ახალქალაქის მაზრების მწარე ბედს:

წელს სრული 90 წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც ოსმალეთის მიერ აოხრებული ორი ქართული მაზრა ახალციხის და ახალქალაქის ისევ ჩვენს ქვეყანას შემოერთდა. ერთი მათგანი—ახილციხის მაზრა დაგვიბრუნდა გადაგვარებული, სარწმუნოება შეცვლილი და ქართული ენაც კი მივიწყებული ხოლო ჯავახეთი კიდევ უფრო სამწუხარო სურათს წარმოადგენდა, აქ რამოდენიმე ქართული სოფელი დარჩა, ხოლო ოსმალთა შემოსევამ და ბატონობამ უმრავლესობა ვლეხობისა აქედან გადახვეწა და გაანადგურა.

ამ 90 წლის განმავლობაში ბევრი რამ შეიცვალა. ჯავახეთი რუსეთის მთავრობამ აზოურიდან გადმოხვეწილ სომხებით დასახლა, ხოლო ახალციხის მაზრაში მისი პოლიტიკა მიმართული იყო ქართველების გადაგვარებისკენ, მათ მაჰმადიანებისკენ და მიუხედავად ყველა ამისა ახალციხის და ახალქალაქის მაზრებში მაინც დარჩა 40 მდე ქართული სოფლები, რომელთაც შეუნახავენა, სარწმუნოება და რაც უმთავრესია—ძველი მესხეთის და ჯავახეთის კულტურის გავლენა. დღემდი მონა და დაბეჩავებული, ჩვენგან სრულიად მივიწყებული და უპატრონოთ მიგდებული მესხნი და ჯავახელნი დღეს იღვიძებდა დღეს ერკვეოდენ საუკუნოების ძილისაგან და აწ დიდ ბრძოლაში პირველებმა მიიტანეს მსხვერპლათ სამშობლოს დაცვისთვის თავისი უკანასკნელი სოფლები, კარ-მიდამოები, უსუსური ბავშვები და ყველა ის, რაც შეადგენს გლეხის ბედნიერებას და სიხარულს.

და ამ დროს მოგვწყდა ეს ორი მაზრა, 90 წლის შემდეგ ეს ხალხი ჩაუვარდა ხელში იმ ჯალათებს, ვინც ახალციხე და ჯავახეთი ნანგრევებათ აქცია, ვინც ძირი გამოუთხარა მათ კულტურას, ვინც გადაგვარა მათი ძმები და სისხლით მორწყო მშვენიერი ქვეყნის მიდამოები. დღეს ეს მიდამოები საზავო ხელშეკრულების ძალით ოსმალეთის იმპერიას უერთდება. მოგვწყდა უკანასკნელი ქართული სოფლები და უკანასკნელი ქართველები ჯავახეთისა და მესხეთისა. როგორიც ებრაელებს დარჩათ იერუსალიმის ნანგრევები და სიონის კედლები ძველი მათ დიდების და თავისუფლების ანდერძათ, ისე ჯავახელ და ახალციხელ ქართველებს დარჩათ ძვირფასი ნანგრევები ნაქალაქევისა, ზედა თმოგვისა გოგაშენისა და რვა საუკუნის კერპი, მთებში გამოკვეთილი ტაძარი და სასახლე თამარისა—ვარძია.

სტირის ჯავახეთი და ახალციხე. ... ამ ბედკულ მიდამოებისა და ჩვენგან მოწყვეტილი, უპატრონო, მტრის პირში მიცემული დედა ისევ დაეძებს თავის პირმშოს ახლად დანგრეულ სოფლებში, ამაოთ ქვითინებს ის და ითხოვს დახმარებას, ძაძებით შეიმოსა ახალციხე და ჯავახეთი, ცრემლებმა მორწყო მისი მშვენიერი კალთები და ვინ იცის როდის, გაიღიმება კიდევ ეს მხარე, როდის დასცქერის მის თაიგულის მსგავს მთებს ამობრწყინებული მზე. დღეს კი „მთავარის" შუქი თითქო თალხებში ხვევს მათ, თითქო გლოვობს მომაკვდავთ.

მერე რაში იყო დამნაშავე ეს გმირი, თავგანწირული და საამაყო ხალხი? განა არ იბრძოლეს მათ, განა არ შესწირეს ქვეყანას ის, რაც გადაურჩა მტრებს და აოხრებას? განა არ ჩასწერეს საუკეთესო ფურცელი ჩვენი სამშობლოს თავისუფლებისათვის ბრძოლის ისტორიაში!..

იბრძოდა და სისხლისაგან იცლებოდა ახალციხე, ძვლებათ დაეყარნენ აქ საუკეთესო ვაჟკაცნი. მარა მათ ძვლებზე ჯერ არ გადაეცვლო ოსმალთა ურდოებს... დღეს კი, დღეს თავის მახვილს ჩამოკიდებს ოსმალეთი ახალციხის კარებზე.

მშვიდობით ძვირფასო მესხეთო და ჯავახეთო! ნახვამდის... მშვიდობით, გმირებო... ომლებიც დაგამარცხათ თქვენ მოძმეთა სისუსტემ და შეუგნებლობამ...

ჩვენ კიდევ მოვალთ თქვენთან და ალბად ისევ ძველებურად, ისევ ვაჟკაცური გამბედაობით დაგეხვედებით უკანასკნელო ქართველებო უკანასკნელო ქართულ სოფლებისა...

ბეშმარიტად, მოვალთ და ქართველი ერი, ვიდრე ერი იქნება, არასოდეს დაივიწყებს უბედურ მესხეთის შვილებს.

ზავი ოსმალეთთან

(მთავრობის ცნობა).

ტფილისი. ივნისის 4. „ანდონსანი". ივნისის 3—1 დილის 4 საათზე საქართველოს სამშვიდობო დელეგაციამ ხელი მოაწერ... საზავო ხელშეკრულებას ოსმალეთთან. პირობები შემდეგია:

ოზურგეთის მაზრის მხრით საქართველოსა და ოსმალეთის საზღვრად მდინარე ჩოლოკი იქნება.

ახალციხის მაზრიდან საქართველოს რჩება აწყურ-აბასთუმან-ზეკარის რაიონი. დანარჩენი ნაწილი ახალციხის მაზრისა ოსმალეთის ხელში გადადის.

ახალქალაქის მაზრა მთლიანად გადადის ოსმალეთის ხელში.

რკინის გზები ვიდრე საყოველთაო ზავი დამყარდეს, ოსმალეთს უფლება ენიჭება საფასურის გადახდით ისარგებლოს სტრატეგიული მნიშვნელობის რკინის გზებით ჯარის გადასაყვანად და საომარი მასალის გადასატანად, ხოლო გზების ადმინისტრაცია და მართველობა საქართველოს მთავრობის ხელშია.

თუ როგორი წესით გადატარონ ჯარი ამ გზებზე და საომარი მასალები გადაზიდონ, ამას საგანგებო შერეული კომისია განიხილავს და გადასჭრის შეთანხმებით.

საქართველოს სუვერენიტეტი. ოსმალეთმა აღიარა საქართველო სუვერენიტეტი და ის გარანტიას იძლევა, რომ არ ჩაერევა საქართველოს შინაურ საქმეებში.

აგრეთვე რა ამას მცხოვრებლებს, საქართველოს მთავრობა მოუწოდებს მათ დინჯად შეხვდნენ მომხდარ ფაქტს ხოლო ოსმალეთის ხელში გადასულ ახალციხისა და ახალქალაქის მაზრების ქართველ მცხოვრებლებს მოუწოდებს დარჩნენ თავის ადგილას და დარწმუნებული იყვნენ იმაში, რომ საქართველო იზრუნებს მათს ბედზე.

ტფილისი. ივნისის 5. „ანდონსანი". ბათომის სამშვიდობო დელეგაციის წევრმა გრ. რცხილაძემ დაწერილებითი მოხსენება წაუკითხა საქართველოს მთავრობასა და საქართველოს ეროვნულ საბჭოს ყველა ფრაქციას და დღეს ივნისის 5-ს დილით, სასწრაფო მატარებლით უკან გაბრუნდა ბათომს

ტფილისი. ივნისის 5. განკარგულებაა გაცემული, რომ ოზურგეთის მაზრიდან ოსმალოების ჯარი გაიყვანოს, თანახმად საქართველოსა და ოსმალეთს შორის დადებულ სამშვიდობო ხელშეკრულებისა, ბათომიდან ოზურგეთს გაიგზავნა ორი ოფიცერი—ქართველი და ოსმალო,—რომელნიც ვალდებულნი არიან სისრულეში მოიყვანონ აღნიშნული განკარგულება. ახალქალაქის მაზრიდან, რომელნიც ხელშეკრულების ძალით ოსმალეთის ხელში გადადის, თან და თან იქნება გამოყვანილი ქართული სამხედრო ნაწილები.

საქართველოს საზღვრები

ადერბეიჯანსა და სომხეთთან

ტფილისი, 4 ივნისი. „ანდონსანი". საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ შეიტყო, რომ ადერბეიჯანისა და სომხეთის წარმომადგენლები ოტომანის მთავრობასთან აწარმოებენ მოლაპარაკებას. ამ ქვეყნების საზღვრების გასაზიჯნავად და შესასწორებლად. ამის გამო მთავრობამ დაადგინა განუცხადოს აღნიშნულ ქვეყნების ეროვნულ საბჭოებს, რომ საქართველოსა, ადერბეიჯანსა და სომხეთს შორის საზღვრების გამიჯვნა და შესწორება ამ ქვეყნების მთავრობათა კომპეტენციას შეადგენს და საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას შეუძლია ამ საკითხის გამო პირდაპირი მოლაპარაკება აწარმოოს ადერბეიჯანისა და სომხეთის წარმომადგენლებთან ტფილისში ისე, რომ ოსმალეთი სრულებით არ ჩაერიოს ამ საქმეში. თუ ამ საკითხის შესახებ რაიმე ხელშეკრულება აღმოჩნდება ოტომანის

მთავრობისა, ადერბეიჯანსა და სომხეთთან ან რომელიმე მათგან, საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა ვერავითარ შემთხვევაში ვერ სცნობს ასეთ ხელშეკრულებას თავისთვის მისაღებად და სავალდებულოდ.

შინაგან საქმეთა მინისტრის გრძანება

ტფილისი, ივნისის 4. „ანდონხანი“. ზოგიერთ ადგილობრივ პერიოდულ გამოცემებში ისეთი წერილები და ცნობები იბეჭდება, რომელიც ტენდენციურად აშუქებს მიმდინარე პოლიტიკურ მდგომარეობას. ამის გამო შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე კ. გვარჯალაძე აღნიშნული მოვლენის ასახდენად, საჭიროდ სთვლის გამოაცხადოს: სასტიკი ზომები იქნება მიღებული იმათ წინააღმდეგ, ვინც ზეპირი ან ბეჭდვითი სიტყვის საშულებით ისეთ ცნობებს გაავრცელებს, რომელთაც შეუძლია მტრული დამოკიდებულება დაჰბადოს მთავრობის მიერ გამოქვეყნებულ საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტისადმი, ან შიზნად აქვს დასახული ეროვნული შუღლი გააღვიოს საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მოსახლე ერებს შორის. ამგვარი ცნობების გამავრცელებელთა წინააღმდეგ სასტიკი ადმინისტრატიული ზომები იქნება მიღებული.

ოსეგის ყრილობა.

ჯავი. ივნისის 4. ამიერ-კავკასიის ოსების წარმომადგენელთა ყრილობა დამთავრდა. ყრილობას 70 წარმომადგენელი დაესწრო. დაესწრნენ აგრეთვე ჩრდილოკავკასიის ერთა ეროვნულ საბჭოების წარმომადგენლები. დაესწრნენ აგრეთვე ამიერ-კავკასიის ს.-დ. მენშევიკებისა და ბოლშევიკების ორგან. წარმომადგენელნი: ი. რამიშვილი, ფ. მახარაძე, გ. ჩხეიძე, აკოფიანი და სიხარულიძე. ი. რამიშვილი ს.-დ. ამ.-კავკასიის საოლქო კომიტეტის სახელით მიესალმა ყრილობას, მოხსენება წაიკითხა შიმენტზე და ადნიშნა ანარქისტებმა და კონტრ-რევოლიუციონერებმა დალუპეს რუსეთის რევოლიუციაო. შემდეგ რამიშვილი შეეხო საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას და იმედი გამოსთქვა, რომ ოსები არ გაჰყვებიან კონტრ-რევოლიუციონერებსა და ანარქისტებს და მხარს დაუჭერენ საქართველოს ნორჩ დემოკრატიულ რესპუბლიკას.

ჩრდილო-კავკასიის ოსთა ეროვნულ საბჭოს სახელით მიესალმა ბ. ზოლაევი და მოხსენება წაიკითხა ჩრდილო კავკასიის ოსთა მდგომარეობაზე: ადნიშნა ის საფრთხე, რომელიც მოელის ოსებს ბოლშევიკებისაგან. მომხსენებელმა იმედი გამოსთქვა, რომ ამიერ-კავკასიის ოსები ყოველთვის აღმოუჩენენ დახმარებას ჩრდილო-კავკასიის ოსებს.

ეროვნება და ეროვნული თავისუფლება

(დასასრული *)

IV

სამნაირი შესაძლებლობა არსებობს საქართველოს კონკრეტიულ თავისუფლებისათვის: სრული დამოუკიდებლობა, ავტონომია უნიტარულ ან ფედერატიულ რუსეთის სახელმწიფოში და ავტონომია დამოუკიდებელ ფედერატიულ კავკასიაში ან უკეთ ამიერკავკასიაში.*)

განვიხილოთ თითოეული. იმის შემდეგ რაც ზემოთ ვილაპარაკეთ, ცხადია, რომ თავისთავად ქართველი ერის თავისუფლების უზრუნველყოფისათვის იდეალური ფორმაა სრული სუპარაცია, დამოუკიდებლობა, გამოყოფა რუსეთისა და კავკასიიდან და საკუთარი სახელმწიფოებრივი ერთეულის დაარსება. ასეთი მდგომარეობა შეჰქმნიდა საუკეთესო ვითარებას ქართველი ხალხის ეკონომიური და კულტურული შემოქმედებისათვის. ჩვენი ქონებრივი, სოციალური, გონებრივი თავისებურობა ამას ხელს უწყობს. გაცილებით მეტის სისწრაფით წავიდოდა წინ ჩვენი განვითარება, რომ დავემყარით საკუთარ ძალებს და ვიმოქმედთ ისე, როგორც ამას მოითხოვს ჩვენი ინტერესები. რაც შესაძლებელია ქართულ სინამდვილეში, განუხორციელებელია სხვაგან და სხვების მიყოლამ შეიძლება ადვილად შეაჩეროს ჩვენი წინსვლელობა. ეს ოდნავად არ ეწინააღმდეგება ფედერალიზმის იდეას, რომელიც ქვაკუთხედია ჩვენი მსოფლმხედველობისა. ფედერალისტები ვართ ღრმა შეგნებით, კაცობრიობის უკეთესი მომავალი ვერ წარმოგვიდგენია გარეშე ფედერაციისა, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ერთის ზდაპრის გიჟივით ყველგან და წამ და უწუმ ფედერაციას გავიძახოდეთ. შესაძლებელია ზოგს მდგომარეობაში საუმჯობესო იყოს სრული დამოუკიდებლობა, შესაძლებელია დამოუკიდებელმა საქართველომ უკეთესი საფედერაციო პირობები შეჰქმნას. ფედერაცია ჰგულისხმობს თავისუფლებას და თავისუფალი ქართველი ერი ისეთ ფედერაციაში და ისეთ პირობით შევა, რომელიც უმჯობესი გამოდგება.

მაგრამ საქართველოს დამოუკიდებლობის იდეის დიდი დაბრკოლებანი ელობება წინ. არას ვამბობთ დამოუკიდებლობის განამდვილების სიძნელეზე. გაცილებით უფრო ყურადსაღებია ის ხიფათი, რომელიც მოელის სეპარატიულ საქართველოს არსებობას, არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ბურჟუაზიულ ხანაში ვცხოვრობთ, რომელსაც თან სდევს ომიანობა და იმპერიალისტური მისწრაფებანი. რაც უნდა მშვიდობიანი პოლიტიკა აწარმოოს დამოუკიდებელმა საქართველომ, მაინც არავითარი გარანტია არ ექნება, რომ მის მეზობლებს არ ძოუვათ შეტაკება და ძალით არ ჩაითრევენ ბრძოლაში. ჩვენ გვერდით იქნებიან რუსეთის და ოსმალეთის დიდი სახელმწიფოები, და ქვლავ გაგრძელდება ბალკანეთი ბრძოლა და მტრობა, რასაც ჩვენს ტერიტორიაზეც გადმოიტანენ. შეიძლება საქართველო ამ ომიანობაში ... ...

კომისარს შეატყობინა, რომ მაზრაში ბევრ ალაგას წითელ გვარდიელები იარაღს ჰყრიან და ცხენებს, ართმევენ მილიციელებს და გუბერნიის კომისარის მიერ მიცემულ ნებართვას და მოწმობას იარაღის სატარებლად. ამის გამო გუბერნიის კომისარმა სთხოვა შინაგან საქმეთა მინისტრს გაუგებრობა გამოარკვიოს და ზომები მიიღოს მომავალში მისი თავიდან ასაცილებლად.

◆ **მილიციის საიდუმლო რაზმი.** რამდენიმე კვირის წინად ტფილისში დაარსდა საიდუმლო მილიციის საგანგებო რაზმი, რომელსაც განსაკუთრებით დაკისრებული აქვს მოპარულ სახაზინო ქონებას და მიმალულ იარაღის და სურსათის ამოჩენა. ხსენებულმა რაზმმა ამ მოკლე ხანში დიდი ძალი მოპარული სახაზინო ქონება აღმოაჩინა: სახაზინო ტანისამოსი, თეთრეულობა, სხვა და სხვა სახაზინო ქონება, შაქარი, იარაღი და სხვა.

◆ **ამერიკა-კავკასიის დეპეშათა სააგენტოს** გამგეობამ დაიწყო საჭირო მოლაპარაკება ბერლინში არსებულ ოფოფის სააგენტოსთან, რათა უკანასკნელმა რაც შეიძლება ფართოდ მოაწოდოს ინფორმაცია. სააგენტოს გამგე დირექტორს ა. ი. ქალანთაროვს გერმანეთის მისიამ სრული დახმარება აღუთქვა ამ საქმეში.

◆ **ხომელთა შორის** ფოთიდან სოციალ-დემ. გაზეთ „მშაკ"-ს დეპეშით ატყობინებენ: „ჩვენ, ბათომიდან 300 გადმიბვეწილნი მატერიალურად უმწეო მდგომარეობაში ვიმყოფებით. გთხოვთ კმოგვიყვანოთ ამ მდგომარეობიდან, აუცილებრივი დეპეშა შეძლებისდაგვარად გვშველის, მაგრამ ეს საკმაო არ არის".

◆ **ტფილისის დამცველმა შტაბმა შეიტყო:** ქართ. სამორტირო დივიზიის მე-2 ბატარეის ჯ.-კ. აკოფაშვილი, და ვასო ჩიხლაძე ბორიგეობის დროს ცეიხჰაუზიდან სახაზინო საქონლის მოპარვისათვის. ჯ.-კ. გ. გრიგორიანი—ვინტოვკის გაყიდვისათვის. ჯ.-კ. დურგლიშვილი ფორსტიდან გათავისებისათვის.

◆ **ბაადგილ-მამულო ბანკები.** მთავრობამ ეროვნულ საბჭოში შეიტანა კანონ-პროექტი საადგილ-მამულო ბანკებში რწმუნებულების დანიშვნა აბსურებიდან კი არა, არამედ ეროვნულ საბჭოსგან.

◆ **მფრინავთა რაზმები.** ქართული ფრინავი რაზმების უფროსი სთხოვს ქართველ ახალგაზრდობას ჩაეწეროს ამ რაზმში და ამით ხელი შეუწყოს საავიაციო საქმის წესიერად მოწყობას ჩაწერა შეიძლება: მიხეილის ქ. № 138 დილის 10—12 საათამდე.

◆ **სახაზინო საქონლის გაზიდვა.** ბოლო დროს სხვა და სხვა პიროხი ძველებურად გასაგრძელებენ პირველ საპიროების საგნების და სურსათის გაზიდვას, საქართველოს საბჭოდრო გზით. პირველ საპიროების საგნები და სუ-

---

და ძმობის დამკვიდრება—მხოლოდ დემოკრატიას შეუძლია.

ქართველი ერის თავისუფლების მოპოვებაც ქართველი დემოკრატიის საქმეა და უდიდესი საქმე. ოც ერთი კლასი არ განიცდის ეროვნული ჩაგვრის ბოროკოლებს ისე მწვავედ, როგორც დემოკრატია, არაფერი აფერხებს დემოკრატიის განვითარებას, კლასობრივ შეგნებას და ბრძოლას, როგორც ეროვნული მონობა და მობობის ძოსპობა, თავისუფალი აზროვნება ერისა დემოკრატიის მუშაობის, პროლეტარიატის და მუშა გლეხობის უწმინდესი მოვალეობაა. **მხოლოდ** მაშინ, როცა განიწმინდება ცხოვრება ყოველი ეროვნული შეუღუდვისა და უსამართლობისაგან,—გაიკაფავს თავისუფლად გზას მუშა კლასის ბრძოლა სოციალიზმისათვის. ქართველი ერის აღდგენა—უდიდესი ეროვნულობის სარეკონსტრუქციო აქტია და იგი ხელში უნდა აიღოს სწორედ იმან, ვინც მთელის თავის ბუნებით არსებითად რევოლიუციონერია, ე. ი. მუშა კლასმა და ამით იგი შეასრულებს არა მხოლოდ თავის კლასობრივ საქმეს, არამედ განახორციელებს მთელი ერის დიადს მისწრაფებას, იმ ერისას, რომლის საუკეთესო ნაწილია თვითონ.

ეროვნული თავისუფლება—ადამიანების სრული არსებობის, სრული შემოქმედების მისწრაფებაა—და ვინ უნდა იდგეს იგი თავს, თუ არა იმათ, რომელნიც მოუწოდებენ კაცობრიობას ადთქმულ ქვეყნისაკენ? ეროვნება და სოციალიზმი ერთი მეორეს კი არ წინააღმდეგება, არამედ საერთო საქმეს აკეთებენ, ერთი მეორეს ემსახურება, ერთი მეორეს უკაფავს გზას. ეს ესმოდათ სწორედ ერის ნების

რსათი გააქვთ ღამღამე ურმებით, ფურგუნებით და საბარგო ავტომობილებით. საიდუმლო მილიციის საგანგებო რაზმმა უკვე მიაქცია ამას ყურადღება და მიიღო საჭირო ზომები. საბურთალოზე ამ ჟამად გამართულია კარანტინი და უკვე დაიჭირეს ბლომად საქონელი.

◆ ტფილისის მე-3-ემ ქალთა გიმნაზია წელს 92 მოწაფემ დაამთავრა. მათში 12 ქართველია. მათი გვარები: ნ. გრუზინსკაია, ნ. ჯავახიშვილი, ნ. შიშნიაშვილი, ნ. ჯანყარაშვილი, მ. ჩეკურაშვილი ნ. დოდონაძე, ა. გივიშვილი (ოქროს მედლით), ნ. დათაძე, მ. ჯაყელი, ვ. ჯაფარიძე, გელოვანი რ. ჩუბულაშვილი.

◆ **ოსმალეთის რკ. გზის კომისია.** 5 ივნისს ტფილისში ჩამოვიდა ოსმალეთის რკინის გზის კომისია, ოსმალეთის ჯარის ოკინის გზაზე გადაყვანის შესახებ.

◆ **კანონ პროექტი დათხოვნილ** მოსამსახურეების დასაკმაყოფილებლად შეიტანეს ეროვნულ საბჭოში, განსახილველად.

◆ **სეიმის კანცელიარიის** ყოფილ მოსამსახურეებისათვის, რომლებმაც სხვა და სხვა დაწესებულებაში სამსახური მიიღეს მთავრობამ დაადგინა, რომ მათ დააბრუნონ სალიკვიდაციო ფულები რომელიც მიღებული აქვთ.

საქ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

დღეს, სალამოს 7 ს. პარტიულ კლუბის დარბაზში (ლორის-მელიქოვის ქ.) დანიშნულია საგუბერნიო (ქართლ-კახეთის) კომიტეტის სხდომა. აუცილებლად საჭიროა ყველა წევრის დასწრება.

—

დღეს, სალამოს 7 საათზე „ფრაქციის ბინაზე" რედაქციაში დანიშნულია მთავარი კომიტეტის სხდომა.

—

პარასკევს 7 ივნისს, დანიშნულია პარტიული მორიგი კრება. მოხსენებას წაიკითხავს ამხ. კოკი აბაშიძე.

მოხსენების შემდეგ კამათი. დასაწყისი საღ. სრულ 7 საათზე. ბინა: ეკლესიის ეზო. სკოლის შენობაში.

—

ივნისის 4-ს სადამოს სხდომაზე სოც ფედერალისტთა ბუშათა საბჭომ დაადგინა გამოსცეს თავისი გაზეთი. აგრედვე აირჩია საფინანსო კომისია რომელმაც ახლო მომავალში უნდა ოაწესრიგოს ფინანსიური ხარე. და უზრუნველ ჰყოს გაზეთის გამოცემა.

იმავე სხდომაზე დაადგინეს ძოეწყოს უმუშევართა ბიურო, რომლის საზუ-ლებითაც ითხდეს ოეგისტრაცია ყველა დაბგის უმუშევართა მოხელეებისა და გაუწიოს დახმარება ადგილის შოვნაში.

სოციალიზმის დაბოკიდებულობა—მუშათა პირველ კავშირს, პირველ იბტეოხაციონალის, რომლის ოფიციალური ორგანო სწერდა: „მუშების საერთაშორისო მოძრაობა ყოველგან ემყარება თავისუფალს და თანასწორ ეროვნულ განვითარებას".

ყოველმა ერმა თავის სახლში უნდა გასწმინდოს თავისი კერა, ე. ი. უწინარეს უნდა გადასწყვიტოს თავისი ეროვნული საკითხი—ო

ელიც მოითხოვს პოლიტიკურს თავისუფლებას შიგნით და ეროვნულს დამოუკიდებლობას გაოეთ". ეროვნული საკითხის გადაწყვეტა აუცილებელი წინასწაოი პიროობაა ერთა ძმობისა. „იმისთვის, რომ მთელი სხეულის (კაცობრიობა) ძოძრაოობა არ შეჩერდეს, საჭიროა, რომ ყოველი წევრი ერთეულისა (თითოეული ერი) იყოს სიცოცხლითა და ენერგიით სავსე, ხოლო ვინაიდან ყოველი წევრი არა მარტო ხორციელი, არამედ სულიერი არსებაცაა ვალდებულია დაიცვას თავისი ღირსება და პატივი, ძალა და ძნიშვნელობა". „სულ მცირე ერისთვისაც ყოველთვის უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს თავისუფალი და დამოუკიდებელი არსებობა". შემდეგ კიდევ ვკითხულობთ: „ყოველმა ეროვნებამ, როგორც ორგანიზულმა ნაწილმა ერთი საკაცობრიო ოჯახისამ, თავის ხასიათის, ნიჭის და ადგილის ბუნებრივი თვისებების მიხედვით უნდა შეიტანოს თავისი შესაფერი წვლილი საერთო კულტურაში".

ინტერნაციონალის ორგანო ამასაც არ კმაყოფილდება და ამბობს: ეხლანდელი ერები არ შეესაბამებიან ერის იდეალს და ამიტომ მუშათა მოძრაობამ თავს უნდა იდვას ამ იდეალის

* * *

(ხტ. კოლა ხუციშვილის ხსოვნას)

ის ხომ ჩემს ტურფა წალკოტში იდგა,
პირ მომციცინარი, ყელ-მოყარყარე,
თუ ასე მალე წამერთმეოდა
ახ, რად შევიტკბე, რად შევიყვარე?!

მშობელზე მწარედ მე ვერ ვიტირებ,
ვაი ჩემს წალკოტს, ვაი ჩემს თვალებს,
რომ შეეწირა უბრალო მსხვერპლად
ქვეყნის მუწუკებს და მაწანწალებს.

ჩემო ლამაზო ქოჩორა ბიჭო
გულ-ვარდიანო ტყუილად გტირი:
ვაი მას ვისაც არ შეუგნია
თავის სამშობლოს ლხინი და პირი.

შენი ხან მოკლე, მაგრამ კოპწია
შრომის უნარი დიდად გამშვენებს
და ვინც შენ ურცხვად ბოლო მოგიღო
ყველა ჩვენგანი მას შეაჩვენებს.

ჩემი წალკოტის ნორჩო, ყვავილო,
რასაც ნატრობდი, რასაც ელოდი:
აღსრულდა, აღსდგა, მაგრამ ვაიმე
რომ გულს გიმძიმებს ღორღი და ლოდი.

მაგრამ რას ვამბობ, შენი ცხოველი
სული ხომ ისევ ჩვენში ტრიალებს
და ბორკილ ახსნილ ტანჯულ სამშობლოს
შენის სურვილით ზედ დასცქრიალებს.

შიო მღვიმელი.

ქართული უნივერსიტეტი
ფემოწყირულებანი:

ქართულ უნივერსიტეტს შემოსწირეს:

1. ბ. ისიდორე კოსტავამ ოცდა ექვსი ცალი ძველი ფული—ორი ვერცხლისა და დანარჩენი სპილენძისა.

2. თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიამ საკუთარი გამოცემა „ერობა კავკასიაში" დ. ა. ნაზაროვისა.

3. გიორგი ჭიჭინაძემ—სოფ. თლუდიდან (ქვემო რაჭა) ხის ჯვარი ათონური ხელობისა, ბრინჯაოს ბალთა და ბეჭდის თვალი.

4. ქ-ნ ელ. ჯამბაკურ-ორბელიანისამ დიდი ფრანგული წიგნი: „საფრანგეთის რევოლიუცია" გამოცემული არმან დაიოს რედაქტორობით.

5. ქუთაისის მასწავლებელთა გამოცემელმა ამხანაგობა „განათლება"მ ორ-ორი ცალი საკუთარი გამოცემანი 17 სხვა და სხვა სახელმძღვანელო წიგნებისა.

6. ასურმა მურადოვმა ერთი ასურული წიგნი.

7. წერაკითხვის წიგნის მაღაზიამ ორ-ორი ცალი 45 წიგნი საკუთარი გამოცემანი.

8. ჟურნალ „განათლების" რედაქტორმა ყველა გამოცემების ორ-ორი ცალი გარდა პირველი დიდი ტომიანი ჟურნალებისა, რომელიც ცეცხლმა იმსხვერპლა.

9. უცნობ პირმა დიდი ხელთნაწერი 1845 წ. წიგნი „დავრიშიანი" და სხვა მოთხრობები.

10. რედაქციები „ორიზონი" „მშაკი" „საქართველო" ქუთაისიდან „ხალხის მეგობარი" „სოციალ-დემოკრატი" და „რევოლიუციონური ნობათი" ორ-ორ ცალს თავიანთ გამოცემისას უკვე უგზავნიან უნივერსიტეტის წიგნთსაცავს.

11. ქეთევან ალექსის ასულმა ყანჩაველმა ტფილისის ტელეგრაფის მოსამსახურეთა შორის შეგროვილი შვიდას ორმოცდა ათი მან.

12. თელავის შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის წლიურმა კრებამ გასულ წლის მოგებიდან გადასდო უნივერსიტეტის სასარგებლოდ ასი თუმანი (1000 მ.)

ქართული უნივერსიტეტის გამგეობა უღრმეს მადლობას სწირავს შემომწირველთ.

წერილები ფრონტიდან

I

2 ივნისი 1918 წ.

ტფილისიდან წამოსულს რამოდენიმე ანით იძულებით მომიხდა დაბა ბ—ში ყოფნა, ვიდრე ზენა წყალობის თვალით გადმომხედავდა და შეძლებას მომცემდა დანიშ ულების ადგილს მივსულიყავ, ე. ი. მენახა ბ-ის პოლკის შტაბი, რომელიც ამ ბოლო დღეებში საქართველოს ერთ-ერთ ფრონტზე სდგას და თავის მამაც ჯარის საშუალებით სწერს—გადაკარბებული არ იქნება ამის თქმა — სახელოვანს ფურცელს ჩვენი ისტორიისას.

დაბა ბ—დან, სადაც მე უნებურად ჩავრჩი და მომიხდა ჩალიჩი ფრონტისკენ გამგზავრებისთავის, ბ-ის შტაბი ძალიან დიდი მანძილით არ არის დაშორებული, სულ 25—27 ვერსით იქნები დაშორებული. გზა ჯერ მშვენიერ გზად კეცილით მიდის, ძერე სპრის ძტკვაოს, შემდეგ მიდის პატარა მდინარე დვ—ოის შეყოლებით სულ ად ა-ადმა ხან საურმე და ხან საცალფეო გზით სოფ. დგ—თამდე, სადაც ბინა დაუდვია ჩემთვის სახუკელს შტაბს.

ძართალია ძტკვრის გადალახვის შემდგომი გზა სასიარულოდ და საბოგზაურობდ ძალიან უხერხულია, მაინც ლამაზი ბუნება, მაღალი მთები, რომელთა კალთები თითქმის მარტო ნაძვის ტყით არის ამოწვანებულ-შეფერადებული, მთის ძირიდან დვ—ოი, რომლის შეყოლებით სძევს ჩვენი გზა, იმდენად იტაცებდა და ატყვევებდა მგზავრის თვალს თავის სიშვენიერით, რომ სრულებით არ გვიგვრძნია არც დაღლილობა, არც გულის გაბეზრება. პირიქით თვითეული ჩვენგანი (ძივდიოდით პატარა ჯგუფი ს. მ-ნის მეთაურობით) ხალისიანად გრძნობდა თავსა და მხიარული, უდარდელი, ალაგ-ალაგ კვიმატიანი ლაპარაკით შეუმჩნევლად მივედით ბანაკში მაშინ, როდესაც მზე უკვე დასავლეთ იყო.

პოლკის უფროსი, როგორც საფიქრებელი იყო იმის დაუდეგარ ენერგიისა და გაუნელებელ მუყაითობისაგან, სახლში არ დაგვიხვდა: წინა ხაზზე გასულიყო სახვალიო ბრძანებაგანკარგულებათა გასაცემად.

დიდხანს არ ვყოფილვართ უუფროსოდ ბანაკში: იგი მალე დაბრუნდა და ის ყავარ-დახურული ორთვლიანი ოდა, რომელიც შტაბად არის სახელდებული, უფროსის მოსვლით მეტი ტემპით ახმაურდა, ამოქმედდა. ოდნავი თვალის, მთლად მიუდგომელი თვალის დაკვრა სრულებით საკმარისია, რომ აშკარა შეიქმნას როგორ დირსეულად ზედ გამოჭრილა პოლკის უფროსზე დაკისრებული თანამდებობა. თვითეული მისი მოძრაობა, ყოველი მისი სიტყვა, რომელსაც სტუმრებთან მასლაათის დროს შიგა და შიგ წარმოიტყვის ხოლმე, იმის მამხილებელია, რომ ი. გ—ლის გულისყური, ინტერესი, სიყვარული, ნებისყოფა მთლად წარზიდულია იმ საქმისკენ, რომლისთვისაც ჩვენი საზოგადოების საუკეთესო ნაწილი წამოსულა მუდამ ნისლიან და ალაგ-ალაგ თოვლიან მთებში. ეს საქმეა მამულის დაცვა, მისი ბრწყინვალე მერმისის უზრუნველყოფა.

კარგ, ბედნიერ დროს მომიხდა მე აქ ჩამოსვლა: პოლკოვნიკი ხვალ დილით აპირებს მტერზე შეტევას, დასწორებას ერთ მნიშვნელოვან ხაზისას, რომელიც უალაგო ადგილას არის შეზნექილი და მუდმივ საფრთხეს ჰქმნის ჩვენთვის. ამ მიზნით საჭიროა დიდი მთის გარშემოვლა და შეტევა იმ მთის მეორე ფერდობიდან, რომლის ერთ ფერდობზე აი რამდენი ხანია უძრავად სდგას ჩვენი ჯარი.

ამ ოპერაციის თადარიგი წინაღამითვეა დაჭერილი და სწორედ ამ დროს გაცემული ბრძანება უფროსისა ამყოვნებს როგორც ცოდნას და ნიჭს სარდლისას, აგრედვე მის უზადო, თავდავიწყებულ სიყვარულს საქმისადმი.

ღამის ათი საათია, როცა უფროსი ცალკე ოთახში მიდის სათათბიროდ თავის ამხანაგ-თანაშემწეებთან.

აი ბნელ, უკუნეთ და ცივ ღამეში ბანაკთან გაისმის რიხიანი ბრძანება ოფიცრისა: გამწკრი-ვდ ითი! და ჩვენი ამხანაგები, გუშინ რომ გულსავსებით ამეტყველებდნენ თავის მეშვერენას რევოლიციისა და სამშობლოს კეთილდღეობისათვის, დღეს უბრალო ჯარისკაცების ტანისამოსში გამოწყობილნი ძორჩილად ისმენენ ბრძანებას ოფიცრისას, ძწყობრად იძვრიან, მიიათებიან იქით, სადაც ვინ სიცხლით და ვინ იქნებ ადრეული სიკვდილით ჩვენს დაკნინებულს გაქსუებულს საქართველოს უხმოდ, უყვიოილოდ დაუბტკიცებენ, რომ ხამდვილ მამულიშვილისა და რევოლიუციის წეოისთვის „სიტყვასა და საქმეს შუა" არც აოის და არც უნდა იყოს რაიმე „რაიმე „ხლვარი" ან გასხვავება. აქვე ამ გმირთა რაზმში, არის ჩვენი ამხანაგი ბესო ქ—ნი, რომელიც ხარტო იმასდა წუწუნებს, რომ ბისი თოფის „პრეკინა" ვერ არის წესიერად და შიში ეპარება—ვაი თუ გაკოვების დროს ბიმუხთლოსო. მაგრამ ბიში წუთიერია მუდამ იმედიანი ამხ. ქ—ნი ეხლაც ხუგეშად და გაბერვების ტალკვეად თავის ოევოლვეს გულისხმობს.

წავიდა რაზმი, დაის წყვდიადმა ჩახთეა ბისი სილუეტი, სივრცეში მისწყდა ფეხთა ოიტმიული ხმაურობა, ბაგრამ სამაგიეროდ ამოძრავდა და ახაიურდა საველე ტელეფონი, რომელსაც გათეხებამდე არ შეუწყვეტია „ობივატელისთვის" უცნაური ჟღვიტინი.

აი გათენდა და მყვიტინმაც ტელეფონისამ თავის ნაყოფი გამოიღო: ახ ბაურდა ჩვენი ზარბაზანი. მძიმედ, ხან გამოძვებით და იმედიანად გოიალებს ბრძოლის მიდამოებში მისი ხმა. ერთ მთისკენ ნატყორცი ხმა ჰაეს ეეორე, ბოპირდაპირე მთისკენ ბიაკვს და ტყით ნებურული მისი ჩათვლემილი კალთები გამოსცემენ მრავალხმოვანს, სმენის დამატკბობელს მუსიკას. უნებურად ყური ეთვისება და კაკობრიობის შემბუსვრელი იარაღი თვის რიტმიული ხმაურობით გატკბობს, გავიწყებინებს, რომ იგი ამავე დროს ეუსოს ავლებს, სიცოცხლეს უსპობს შეხსავე ძძას, შენსავით ტკბილ ქართულად ბოსაუბრე მაჰძადიანს!

აქ შეუმჩნევლად მიჰყვები ფიქრთა დენას: გაგოხდება ლათინური ანდაზა, რომ კაცი კაცისთვის მგელიაო, გახსენდება რამდენად ზღვარდაუდებელი იმპერიალისტური მადა ჰაფაია და ფეხეოუმაგრებელ საქართველოსადმი გამოიჩინა ოსმალეთმა, ფანტაზია ლაღობს, სინამდვილის ჩარჩოებიდან გამოდიხარ და ჰქმნი ნაირნაირ კომბინაციას, ერთს მეორეზე შეუძლებელს და განუხორციელებელს. მაგრამ კვლავ ხმაურობს შტაბის ტელეფენი და ეს ნაყოფი ადამიანიანის გონიერებისა და და ნიჭისა გადმოგცემს, რომ რაზმი, ოფიცერ ალ. დ—ლის მეთაურობით წუხელ რომ გავიდა, ჯერ დანიშნულ ადგილას არ მისულა, დაპირებული სიგნალი არ უნიშნებია თავისიანებისთვის და შენც დილავ, გავიწყდება ჯაკა-მოყვარეობის ფიქრები, ერთი წუთის წინად რომ უფლობდნენ შენს გონებაში, და გულით გწყურია მათი გამარჯვება, მტრის საშინელი მარცხი, შენიანების უვნებლობა.

მაგრამ რას აკეთებს ამ დროს პოლკის უფროსი? იკითხავს ბუნებრივად ცნობა აღძრული მკითხ[illegible]ი.

ჯერ კიდევ კარგად არ იყო ნახათი, რომ იგი თავის ოთახში ამოძრავდა, აამოქმედა ყველანი და [illegible] მაზულ ცხენს ბარდად ბოახტა და შურდულივით [illegible] კენ. ოფიცრობა, [illegible] პოლკოვნიკის დაუზოგველობა თავისა, შეფიქრიანებულია უფროსის ბრძოლისკენ ლტოლვით, მაგრამ ეკრძალება მისცეს რჩევა თავის შენახვისა, გაფრთხილებისა.

— მეც გეახლებიო, ბატონო პოლკოვნიკო, ეუბნება მორიდებით ახალგაზრდა ოფიცერი—ადიუტანტი.

— რად? ეკითხება უფროსი ისეთი კილოთი, რომ სიტყვის შებრუნება შეუძლებელი ხდება. სხვა დროს კეთილად მოელვარე თვალები ი. გ—ლისა მრისხანების ცეცხლს აფრქვევენ, ძოითხოვენ უსიტყვოდ მორჩილებას და ადიუტანტიც ორჩება.

ტელეფონს ყოველ ნ წუთში სულ ისეთი ცნობა მოაქვს, რომელიც წამალისებელიც, იმედიანიც არის და თანაც შიშის აღმძვრელიც, შემაფიქრიანებელიც. პოლკოვნიკი ჯარით წინ-წინ მიდისო, უკვე ორი ვერსით წაიწიაო. ოლონდაც საამურია და იმედიანი ეს სიტყვები და აკი მარად ოპტიმისტი ჩვენი უფროსი ამხანაგი ს. მდ—ნი მეუბნება კიდეც: ჩვენ, ბიჭო, დღეს ა—რში ვსადილობთ, ქალაქისკენ დაბრუნება ძოგიგვიანდება და ვინ იცის როგორ ღესავენ რედაქციაში შენზე კბილებსო?!. ძაგრამ ტელეფონის სიტყვები, როგორც ძოგახსენეთ, შიშსაც იწვევენ, საგონებელშიც აგდებენ ადამიანს, და მართლაც დილიდანვე, თითქოს ბუნება თათარს ჩვენ საწინააღმდეგოდ დაეზავაო, ცა ტყვიისფერ დრუბლებით იგრაგნება და ნისლი ძმიმედ ეფინება მთებს, ტყეს; ბურუსში კი კაცი ბტერს შეიძლება უცაბედად ან წააწყდე ან შეხდა შეუმჩნევლად ზურგს უკან მოიძწყვდიო და ბაშინ... ძნელი დასაწერია ის ფიქრი, რომელიც ადამიანს აქ ებადება და: ღმერთმა ნუ ქმნასო—ამ სიტყვებით იგერიებ სურათს შენის შეეუსვრისას, შესაძლებელ და მოულოდნელ მარცხისას. ძაგრამ ეს ფიქრიც წაომავალია. თვითეულ ჩვენგანის გულსა და გონიერებაში უქრობელად ღვივის ჩემი იმედი სარდლის ნიჭისა, გამოცდილებისა, სიფრთხილისა.

უკვე დღის 11 საათია, როცა უფროსი მოულოდნელად ბანაკში ბრუნდება. მასთან ლაპარაკის დროს ოიკვეა, რომ დ—ლის რაზმი გვიან დაძრული თავის ადგილიდან და [illegible] დაპირებულ ადგილას იგი იქნება ორი უადრეს ხამუადდეგის პირველ საათისა. ალბად უფროსი ეს ადრეგე გასსვრეტა და მიტომაც ჩაჩუმა ხარბაზანი, ოოელსაც ქუთაისის სოფელი, ბოზიციებთან ახლოს რომ არის, მთლად გაუცეცხლერია და ცეცხლით ალაგ-ალაგ გადაუფაფგავს.

II.

2 ივნისი.

ჩემი მეორე წერილის საგანი, როგორც ბოსალოდნელი არის, უნდა იყოს ბრძოლა, რომელსაც დღეს აწარმოებს ბ—ის პარტიზანული პოლკი, ბაგრამ რადგან ეს შეტევა ჯერ კიდევ თავის განვითარების, ანუ უკედ, დასაწყისის პროცესშია და მის შესახებ ორც თუა ჯერ ხანობით უტყუარი ცნობები მოსული, ამიტომ მეორე წერილში მოგახსენებთ იმას, თუ რა გმირობა ჩაიდინა პარტიზანულმა პოლკმა ამ ფრონტზე ჩამოსვლისათანავე წარსული თვის 23-ში. ამ დღის ბრძოლა ისეთი იშვიათი ბრძოლა იყო თავის მამაცობით, რომ იგი ქართველობის თვალში უმკნობელად ხდის იმ გვირგვინს თავ-განწირულ გმირობისას, ისტორიამ რომ სამარადისოდ დაუწნა ჩვენ მამა-პაპათ.

საქმის ვითარება, როგორც ბრძოლის მონაწილეებმა და საიმედო პირებმა გადმომცეს, დაახლოვებით ასეთი ყოფილა: პარტიზანულ პოლკს ი. გ—ლისას, ჩამოვიდა თუ არა ა—ის ფრონტზე, ეს იყო 22 მაისს ღამით, ებრძანა შემოეკლო მტრის მარჯვენა ფრთისთვის სოფ. ტ—ლის სამხრეთით და სოფ. აწ—რს ზურგში მოჰქცეოდა.

ღამის 11 საათი იყო, როდესაც ეს პოლკი აიყარა თავის დაბანაკებულ ადგილიდან, გადალახა თოვლით შემოსილი ქედი ჩ—ე და მერე ორ ნაწილად (კოლონად) გაიყო. ერთი ნაწილი, სადაც აგრედვე მზვერავთა რაზმი მონაწილეობდა, ღამითვე დაეშვა ფერდობისკენ, ხოლო მეორე ნაწილი დილის 6 საათზე 23 მაისს.

პირველმა ნაწილმა თავისი მოვალეობა შეასრულა: მთის მწვერვალზე დაბანაკებული მტერი მსწრაფლ უკუაქცია, ხოლო მტრის ამ ოტების დროს მისწრებია მეორე ნაწილიც.

ვინც იცნობს იმ ადგილებს, სადაც დღეს ჩვენი მამაცი ბამულიშვილები დაუზარებლივ ღვრიან თავის სისხლს და თავის თავდადებულობით სჭედენ საქართველოს ბიდხიერებას, იმის განცვიფრებას ს[illegible]ერ უნდა ჰქონდეს. ვერც [illegible] ვერც ხშირ[illegible]

ნილია ბრძოლის ზიდამოები, ვერც ღრმა და გაფვალი ღელე-ხევები, ვერც ფრიალო კლდეები ვერ აფერხებდნენ გზირ—პარტიზნების წინსვლელობას:

ყოველგვარი დაბრკოლება გუშინ ერთი ფრონტიდან მეორე ფრონტზე მოსული ვაჟკაცებისთვის ერთი თვალის დახამხამებაზე იძლეოდა და ისპობოდა. უფალ და უფალ კლდეებზე, სადაც ადამიანიც კი ძლივს იკიდებდა ფეხს, არა თუ საკონელი, ჩვენი პარტიზანები ვით ბუშბულს ისე დაჭანებდნენ კლდიდან კლდეზე ტყვიის მტყორცნელებს.

აკი ნაყოფიც გამოიღო. გზირთა თავგანწირულებამ: კაპიტან მ—ლის არტილლერიის დახმარებით ჩვენმა ტყვიის მტყორცნელებმა დაუშინეს ხ—ლევთან ტყეში შეხიზნულ მტერს, გამოსდევნეს იგი იქიდან და დაიპირეს ყველა მათი თხრილ-სანგრები. აქ მარტო ტყვიის მტყორცნელი და თოფი კი არ მუშაობდა, აქვე ცოცხლად მოძრაობდა ხიშტი და ხელით სატყორცნი უმბარები. მტერი ისე სამარცხვინოდ იძლია, რომ თხრილებიდან ტყვია-წამლის წადებაც ვერ მოასწრო. მაშინ იყო, რომ პარტიზანულმა რაზმმა ხელთ იგდო დიდძალი ტყვია-წამალი, რომელიც ქამსა „ჯარის ნაციონალიზაციისა“ რუსეთის თოფხანიდან უხვად დაურიგდათ მაშინ ჩვენ მოძმეებს, ხოლო დღეს ჩვენ მოსისხლე მტერს, შეუგნებელს მაჰმადიან-ქართველებს.

ხელჩართული ბრძოლა, რომელშიაც მეტ წილად ჩვენი პოლკი მძლეობდა, ხოლო მაშინ, როცა მტერი შეჯგუფებით თავმოყრილი ერთბაშად ეკვეთებოდა მოწინააღმდეგეს, თათრები იმარჯვებდნენ, აი ასეთი ბრძოლა გაგრძელდა დილის 11 საათიდან საღამოს 5—6 საათამდე. ამ ხნის განმავლობაში ჩვენი ჯარი, ვიმეორებ, მეტ წილად არა თუ უკან არ იხევდა, თუმცა მტერმა ყველა ზხრიდან და სოფ. აწ—დან სათადარიგო ჯარიც კი დასძრა და აქეთ მოიტანა იერიში, პირიქით ბრწყინვალედ იგერიებდა მოზღვავებულს მტერს და ხიშტ-უმბარებით მრავალს უსპობდა სიცოცხლეს.

მაგრამ სხვა და სხვა ჰანგზე მდერა მტრისათვის თუ არის სატრფიალო და სარფა, თორემ ჩვენთვის მომაკვდინებელი ბოროტებაა. აი ამ თავგანწირვის დროს თუმცა ცენტრი და მარჯვენა ფრთა, რომელიც გორის გვარდიის ეკრა, უნდა მიშველებოდნენ გაჭირვებაში ჩავარდნილს, გამოსაქცევად მზას და ეულად, ღვთის ანაბარა უსირცხვილოდ დატოვებულს რაზმს ი. გ—ლისას, მაინც ეს პოლკი ყოჩაღობდა, მეორე ნაწილი კი ჩვენის ჯარისა (ცენტრი და მარჯვენა ფრთა) სამარცხვინოდ მდუმარებდა. მაგრამ რამდენად სამძიმოა ამ ნაწილის პასიურობის გახსენება, იმდენად სასიამოვნოა აღნუსხვა იმ გმირობისა, რომელიც საშვილიშვილოდ გადაცემისათვის მოიმოქმედა ი. გ—ლის პოლკმა თვით ი. გ—ლის მეთაურობით.

მაშინ იყო, რომ ხელჩართულ ბრძოლაში მოჰკლეს ჩვენი ტაბილად მოსაგონარი ამხანაგები ჰორუჩიკი ალექსი მელუა და ჰოდპორუჩიკი შელეგია.

გაავნებულ თითარს მიზანში ამოელო პირველი ამათგანი, ერთი წუთიც და მელუა დააცემოდა მტრის ტყვიით განგმირული, მაგრამ სასიკვდილოდ გაჭიმული ეკვეთა გაშმაგებით თათარს, გამოსტაცა ხელიდან დამიზნებული თოფი და კონდახით გაუმასპინძლდა. გალმასცემული თათარი დასწვდა ქვას და უიარაღო ლამობდა იმით გასწორებოდა მამაც ოფიცერს, მაგრამ მელუა რაღა მელუა იქნებოდა, რომ ვაჟკაცობა მაშინ არ გამოეჩინა და ხიშტით იქვე გამოასალმა წუთისოფელს როგორც ის თათარი, ისე მეორე. ამ გმირობის მერე ტყვიამ იგი დასჭრა ხელში, მაგრამ როდესაც წამოსწორებული მისი ამხანაგი პოდპორ. შელეგია ბრილობას უბვევდა, მუხანათურმა ტყვიამ მტრისამ ორი გმირი ერთად გაჭმირა, ბოლო მოუღო იქ, სადაც იქნებ ისინი ყველაზე ნაკლებ მოელოდნენ თავის აღსასრულს.

გმირობის გახსენებაზე უსამართლობა იქნებოდა, რომ არ აღინიშნოს ის სიმამაცე, რომელიც თავის პარტიზანებს უჩვენა პოლკის უფროსმა ი. გ—ლმა. როგორც უბრალო ჯარისკაცი, ისე იბრძოდა იგი პირველ რიგში და თავის თავგანწირულებით მამაცობის სულს ჰბერავდა ყველა მის ხელქვეითს.

ერთ წამს შეშდრკალი პოლკი მან დროზე ნათქვამი გამამხნევების ყიჟინით: ურა! და რევოლვერ[illegible]ელში წინგაძღოლამ კვლავ შემოაბრუნა პოლკი და აკვეთა მტერს.

აქეზებდა თავისიანებს ბრძოლისთვის მამაცი გ—ლი, მაგრამ მისი გამჭრიახი თვალები ცხადად ხედავდნენ, რომ ერთი მუჭა ხალხი მოზღვავებულ მტერს დიდხანს ვერ გაუძლებდა, თუ ცენტრი და მარჯვენა ფრთა არ ჩაერეოდა ბრძოლაში, მაინც აბრძოლა შეუსვენებლივ თავის ჯარი ხშირ ბინდამდე, ვიდრე შესაძლებელი გახდებოდა შეუმჩნევლად ტყვიის მტყორცნელთა მოქმედების ქვეშ უკან დახევა.

მართალია ძნელი იყო ისე უკან დახევა, რომ მტრისათვის არაფერი არ ჩაეგდოთ ხელში, მაინც თადარიგიანმა სარდალმა ესეც ნიჭიერად შესძლო: არც ტყვედ ვინმე ჩაუვარდა და არც ტყვია-წამალი, უმთავრესად კი იარაღი, იქმნა დატოვებული.

ამას აღნიშნავს ყველა, არა მარტო მისი პოლკისანი, არამედ მონაწილე მამაცი არტილლერისტები და თვით ის გვარდია, რომელიც ასე სულმოკლე აღმოჩნდა ჩვენი ძლევა მოსილების და მამაცობის დროს.

შედეგი ამ ბრძოლისა მკითხველს უკვე მოეხსენებათ: ამ პოლკიდან ხუთი კაცი მოიკლა, ხოლო თხუთმეტი დაიჭრა. მათი სია ცოტაოდენის შეცდომებით ჩვენს გაზეთში უკვე იყო დაბეჭდილი.

Max.

ქუთაისის ცხოვრება

დამოუკიდებელ საქართველოს რესპუბლიკას დაცვა უნდა. ეს დღეს აღარავისთვის არც საკამათო და არც საყოყმანო საკითხს აღარ შეადგენს.

მთლიანობა რუსეთისა დაირღვა. კავშირი ამიერკავკასიის ერებს შორის დაიშალა და საქართველოც დაადგა ამ უკანასკნელ გზას—ეროვნულ დამოუკიდებლობისას.

ჩვენ არ ვიტყვით და არც გვითქვამს რომ ჩვენი მიზნის განხორციელებისათვის მარტო ეს დიდი ეროვნული აქტი კმაროდეს. მაგრამ დღევანდელი მდგომარეობიდან ეს ერთად ერთნი გამოსავალია და მასთან ცხად ყოფს იმ სულ ბეშმარიტებას რომ, ერთა სოლიდარობა და კავშირი ძირითად ხიდადგზე მაგარ საფუძველზე უნდა იყოს აღმოცენებული და არა ზევიდან გადმოხურული—როგორც ეს იყო განსვენებული ამიერკავკასიის სეიმის სიბით.

დღეს საქართველოს დამოუკიდებელ მთავრობას მეტი სიმტკიცე და ძალა აქვს, ვიდრე ეს აქნობამდე იყო, როდესაც ჩვენ ამიერკავკასიის სახელით ვლაპარაკობდით.

დღეს საქართველოს მთავრობა თავისუფლად გრძნობს თავს—და მის მოქმედებაშიაც არის მეტი გაბედულება და მთლიანობა.

ამდენი ხნის ლოიალურმა პოლიტიკამ თათრისა და სომხის გაბატონებულ კლასებთან ვერ შეჰქმნა ის რაც თავისთავად არ არსებობდა.

დემოკრატიული საქართველო მუდამ გასწევს წინ შეერთება-შეკავშირებისაკენ და მუდამ დაიცავს ფედერაციის პრინციპს ვინც კი ამისი ღირსი და მსურველი იქნება და ჩვენა გვგონია რომ მხოლოდ ამ საძირკველზედ აღმოშენებული ერთა კავშირი იქნება ძლიერი და დიდგრძელი.

—

30 მაისს ქუთაისში და მთელ გუბერნიაში გამოცხადდა საყოველთაო მობილიზაცია 19—35 წლებიანებისა.

რამოდენჯერმე იყო სეიმის მიერ გამოცხადებული მობილიზაცია 29—32 წლიანებისა, რომელიც ცხოვრებაში სასურველად არ გატარდა.

დღეს კი მთავრობაში ყოველ მიზეზს გარეშე სისრულეში უნდა მოიყვანოს თავისი განკარგულება. მართლაც მკაცრი ზომებია მიდ ბული მობილიზაციის გასატარებლად, და შეიძლება ითქვას რომ რამდენადაც „იგი სასურველი არაა, დრომ და გარემოებამ ასეთი ზომების მიღება აუცილებელი გახადა...

ქუთაისის ვაჭარ-მრეწველთა კლასიც გამოეხმაურა დღევანდელ მდგომარეობას.

სხვაგვარად დღეს არც შეიძლება მოქცევა.

მარტო თავისუფლება და დემოკრატიზმის პრინციპი არაა ქვაკუთხედი დღევანდელი თავდაცვისა.

ვისაც თავისი კეთილ დღეობაც სწყურია, მშვიდობიანობის აღდგენა სურს, პიროვნებისა და ქონების უზრუნველ ყოფა სწადია მოვალეც არის იზრუნოს და დაეხმაროს იმ მთავრობას რომელიც მისწრაფვის ამ მიზნებისკენ.

არჩეულია კომისია რომელიც დაიწერს გადასახადს ვაჭარ-მრეწველთა და ქონების პატრონთ.

იმედია პირნათლად შეასრულებს კომისია თავის მოვალეობას.

მე ხშირად მსმენია წვრილი შოვაჭრეების საყვედური—კომისიებში მუდამ სხვილი კაპიტალისტები მოექცევიან და მიკერძოებით აწერენ გადასახადებსო.

შესაძლებელია შეცდომები ხდებოდეს. არ ცდება ის ვინც არაფერს არ აკეთებს.

მაგრამ ყოველგვარ საყვედურს ისა სჯობია რომ როდესაც საქმე თხოულობს და ქვეყნის ინტერესი ავალებს წვრილი მოვაჭრეებიც გარეთ გამოდიოდნენ. მდგომარეობის ავ-კარგს გაეცნონ, კრებებს დაესწრონ, კომისიებში შეეიდნენ, მონაწილეობა მიიღონ და არ იჯდენ თავის სავაჭროებში და ბუზღუნებდენ.

ჯაფარ—ფაშა.

მოწერილი ამბები

დ. ხარაგოული. ხარაგოულის საკრედიტო ამხანაგობას განაგებს გამგეობა რომელიც შესდგება 3 წევრისაგან; (მ. კიკნაძე, ლ. ჭიპაშვილი და ს. ლეკვა). აღნიშნული პირები სათავეში უდგიან ამ დაწესებულებას აგერ 7—8 წელია და ამ ხნის განმავლობაში როგორც უნდოდათ ისე ატარებდენ ამხანაგობას. უკანასკნელ წლებში ამხანაგობის ფამგეობაზე ბევრი ხმები იყო გავრცელებული და არავინ გამოჩნდა მადლიანი პირი, რომ ხალხის ინტერესები დაეცვა და მათი წინამძღოლობა და პატრონობა გაეწია. მიმდინარე წელს საგანგებო კრებაზე არჩეულ იქნა საგანგებო კომისია 6 პირისაგან შემდგარი: (ამბროსი ჭიპაშვილი უმაღლესი კომერციული განათლებით, 2) ქუჩა და 3) სეფე დეკანოსიძეები, 4) სერგო და 5) სევერიან ვეფხვაძეები და 6) ნიკოლოზ საყვარელიძე.) აღნიშნულ კომისიას დავალებული ქონდა რევიზია საკრედიტო ამხანაგობის მთელი მოძრაობისა დადიდან მისი დაარსებისა—და განსაკუთრებით უკანასკნელი წლებისა. მიუხედავად იმისა, რომ გამგეობა გაურბოდა მასალის მიწოდებაში კომისიამ მაინც წევრებისა დ. რკინის გზის მთავარ სამმართველოს საშუალებით ბევრი სიყალბე აღმოაჩინა და რის აღმოჩენაც ვერ მოახერხა თვით საზოგადო კრებას სთხოვა მასში დახმარება აღმოეჩინა.

კომისიამ უკანასკნელი საზოგადო კრება მოწვია 18 მარტს რომელსაც დაესწრო ორი ათასამდე წევრი და გააცნეს ამხანაგობის საქმის მდგომარეობა; კრება ძალზე აღელვა გამგეობის მოქმედებამ და მოითხოვდენენ მათ გასამართლებას (განსაკუთრებით ბოროტმოქმედება აღმოჩნდა შაქრისა და სიმინდის გაყიდვის დროს.) კომისიამ კრება დაამშვიდა და მოუწოდა, რომ დამნაშავენი პასუხისგებაში იქნენ მიცემულნი. კრებამ ერთხმად დაადგინა, რომ მთელი გამგეობა და სარევიზიო კომისია იქნეს მიცემული პასუხისგებაში. არჩეულ იქნა ახალი გამგეობა.

ამ დღეებში მთელი საქმე გამგეობის ბოროტმოქმედების შესახებ გაეგზავნება შორაპნის მაზრის რევოლიუციონურ ტრიბუნალს, გასარჩევად.

როგორც დანამდვილებით გადმოგვცეს აღნიშნული გამგეობის წევრები ოთხმე ეშუქრებიან საგანგებო კომისიის წევრებს რადგან მათ ფარდა ახადეს ბოროტ-მოქმედებას. საჭიროა კომისიის წევრებმა ამცნონ სახოგადოებას თუ კა ასეთ შუქარას ჰქონდა ადგილი, რომ საზოგადოებამ დროზე ალაგმოს თავაშვებული გმირები.

წევრთაგანი.

წერილი რედაქციის მიმართ

ნება გვიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშუალებით ვაცნობოთ ქართველ საზოგადოებას, რომ მე-2 ქართულ საარტილერიო ბრიგადის მე 5 ბატარეის ჯარისკაცებმა: მეშნონ დგებუაძემ, ნიკოლოზ ზვიადაძემ და ნიკოლოზ თევდორაძემ ქურდულად დასტაცეს თავის ამხანაგები და გიიპარნენ: უკანასკნელი იმ დროს, როცა ბატარეია ფრონტზე წასასვლელად ემზადებოდა, ხოლო პირველი ორი—როცა ბატარეია უკვე ბრძოლის ველზე იმყოფებოდა და ფრონტზე საყოველთაოდ ცნობილი იყო, რომ რამდენიმე დღეში შეტევა უნდა დაწყებულიყო. ამ ლაჩრების მოღალატეობა სამშობლოსა და მათ ამხანაგების მიმართ ზიზღსა და აღშფოთებას იწვევს ბატარეის ოფიცრებსა და ჯარისკაცებში. ვიმედოვნებთ, რომ ამ პირების სამარცხვინო საქციელს სათანადო მსჯავრს დასდებს მათი ახლობელ მეგობრები და მთელი ქართველი საზოგადოება.

დღე, საერთო ზიზღი და სასტიკი გაკიცხვა იყოს დამსახურებული სასჯელი იმათთვის, ვინც კრიტიკულ დროს უღალატა სამშობლოს და თავის ამხანაგებს.

ამის გარდა, კანონიერი ნებართვით წასული იყო ბრძოლის ველიდან რამოდენიმე დღით ორი ჩვენი ამხანაგი ჯარისკაცი; მათი დაპრუნების ვადა, კარგი ხანია გავიდა, მაგრამ ჯერ ბატარეიაში არ დაბრუნებულან. თუ ეს ამხანაგები ამ წერილის გამოქვეყნებიდან ერთი კვირის განმავლობაში ბრძოლის ველზე არ დაბრუნებულან, ჩვენ, მე-5 ბატარეის ჯარისკაცები, მათაც მოღალატეებად ჩავთვლით და მათ ვინაობას ქართველ საზოგადოებას ვაცნობებთ.

ბოლოს უნდა აღვნიშნოთ ერთი ფრიად სამწუხარო მოვლენა: ზოგიერთი ჯარისკაცების ნათესავები და მეგობრები იმის მაგივრად რომ ბრძოლის ველზე მყოფი წააქეზონ და გაამხნევონ, უგზავნიან მათ ბატარეიაში ცრუ დეპეშებს რომელიმე ახლობელის მძიმე ავადმყოფობის შესახებ და ამნაირად მოტყუებით იწვევენ მათ სახლში. ასეთი ქცევა არა ნაკლებ დასაგმობი და სამარცხვინოა, ვინემ ზემოდ დასახელებული ვაჟბატონების მოქმედება, ჩვენ მივმართავთ ქართველ საზოგადოებას, რათა მან სხვა საქციელებით თუ არა, ზნეობრივ გავლენით მაინც შეეცადოს ასეთ საგმობსა და სამშობლოსათვის საზიანო მოვლენას ბოლო მოეღოს.

პატივისცემით მე-2 ქართველ საარტილერიო ბრიგადის მე-5 ბატარეის მონდობილობით ჯარისკაცები: **გიორგი ბუაჩიძე, ივანე ვეფხვაძე.**

P. S. ვთხოვთ ქუთაისის გაზეთებს გადაბეჭდონ.

—

კვირის 19 მაისის ნოშერში იყო ბეთავსებული სია 38 პირთა, რომელთაც შემოსწირეს მათ პარტიზანულ რაზმის საალდგომო საჩუქრებისთვის ფული თუ სხვა. შეცდომები მოგვსვლია ტ გთხოვთ გაასწორებინოთ.

შემოწირულებაში:

1. არის არდიშვილი—25 მან. უნდა იყოს ფელიტონ გაჩეჩილაძეს—25 მ.
2. მიხაკო ბებუკემ—1 მ. უნდა იყოს მიხაკო მე უკემ—1 მ. 25 კან.

ნახარჯებში:

1. არის—ძაფი და ნემსი—20 მან. უნდა იყოს ძაფი და ნემსი—22 მან.
2. — ერბო და ქონი—153 მ. უნდა იყოს ერბო და ქონი—143 მან. და
3. — კვერცხი 100 ც.—32 მ. უნდა იყოს კვერცხი 100 ც. 35 მან.

პატივისცემით **ანეტა მამაგეიშვილი.**

გამომცემელი
ალმასხან ფიროსმანაშვილი
პასუხისგებელი მთავარ კომიტეტისა

კბილის ექიმის
ვ. ი. ჭიჭინაძის
კაბინეტი
ავადმყოფებს ღებულობენ კბილის ექიმები: ვ. ი. ჭიჭინაძე, ვ. დ. მირიანაშვილი და ს. ი. ჩარკვიანი 9—2 და 5—7-მდე.
მიხეილის პროსპ. 78. 591

ექიმი
ე. ლ. შალამბერიძე
იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

ექიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან. და ბავშთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. ჰაეროვნის ქუჩა, № 7. 2150

ექიმი
ს. ზ. მირზოევი
უფროსი ორდინატორი ტფილისის თვალთა სანატორიუმისა, იღებს 4—6 ს., გარდა კვირისა. მისამართი: სტეფანეს ქ. № 1. მეორე სართული. 1009

ექიმი
ფ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი
კ. ტყეშელაშვილი
ღებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესე მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით 5½—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ექიმი
დ. ნ. ხ. ი. ნ. ი.
პარიზის და ბერლინის უნივერსიტეტის ყოფილი დიდი ხნის ასისტენტი იღებს თვალის ტკივილებით ავადმყოფებს. დილის 7—12½ ს. საღამოს 4—7 საათამდე. მიხეილის პროსპ. 76 (საიკინის კბილის საექიმო). ტელეფონი 7—38. 518

ექიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმი
ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სიცხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 4—6 ს. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი მუხკოვის ქ. № 11. 426

ექიმი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 1002

ექიმი
ი. ი. ბერიშვილი
დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიული, საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირაობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს“ პირდაპირ № 8. 450

ექიმი
დ. ი. ჯაფარიძე
შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ტელეფ. 17—49. 1153

ექიმი
ვ. ვ. მუსხელიშვილი
იღებს [illegible] ... ქ. № 37, ოფიცერთა საგანონიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ, საღამოს საღ. 5. შვილისა. ტელეფ. 5—17. 1030

ექიმი
ვ. მუსხელიშვილი
იღებს ავადმყოფთ დღის 12—2 საათ. ყორდანოვის ქ. № 6.

ექიმი
ნ. ა. ფოფხაძე
მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამ. გრიბოედოვის ქუჩა № 8. სახლი მონასელიძისა. 459

მარტის 20 გაიხსნა
ახალი სამკურნალო
ყოველგვარ ავადყოფთათვის
ექიმ. ე. მ. მძინარიშვილის
და ლ. მ. ნაზარეტიანცის
საავადმყოფოში იარსებებს კბილის საექიმო კაბინეთი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბორატორიით.
მიხეილის პროსპექტის და კიროჩნი“ ქუჩ. კუთხე № 22 (შესავალი კიროჩნი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.
ვენერიულ და სიფილისის ავადმყოფების მიღება—საღამოს 5—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 ს.
დარიბები უფასოდ მიიღებიან კვირაობით 10—12 ს. 327

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).
ყორონცოვის ძეგლის პირდაპირ
ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:
„606“ და „914“ 11—12 ს.
ბ. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)
ვ. ი. მაშნერი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.
ბ. ვ. აგასაროვი: 9½—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
ავეტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს 11½ ს.
ბ. ვ. ბარსუდაროვი: 1—2 ს. ქალებისა და საბებიო ავადმყ.
ს. ბ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
ხ ა ღ ა ბ ო თ ი:
ა. ნ. იხაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავადმყ. და ქირურგიული.
რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი. 1010

„სახალხო საქმე“-ს
რედაქციის კანტორაში
იყიდება შემდეგი წიგნები:

ჯავახიშვილი ივ.—„ქართველ ერის ისტორია“ მხოლოდ მეორე ტომ.	3 მ
ლონტი თ. „ავტონომია და ფედერაცია“ წ. I	4 „
გრდენელი წ. I	3 „
ქართველი მწერლები.	2 „
უცხოეთის „	2 „
შიუკაშვილი—„მეგობრობა“.	— 60 კ.
ჯანაშვილი—„თამარ მეფე“	1 „ 20 „
ფირცხალავა ს. „სამაჰმადიანო საქართველო“	— 40 „
ლონტი თ. რუსული წიგნაკი—„ფედერალიზმი“	— 50 „

წიგნის დაკვეთა შეიძლება ფოსტით, რაიც შესრულდება დაუყონებლივ. წიგნის მადაზიებს დაეთმობათ 20 პროცენტი. გამოწერა შეუძლია მისამართით—ტფილისი, რედაქცია „სახალხო საქმე“.

სტამბა
„სახალხო საქმე“
იღებს ყოველგვარ სასტამბო საქმეებს: ყოველნაირ გამოცემათა, აფიშების, სადარბაზო ბარათების, კანტორის წიგნების და სხვათა დაბეჭდვას.
საქმე სრულდება სუფთად და თავის დროზე.
კანტორა მოთავსებულია ქუჩის პირად. ბარონის ქუჩა № 14. ტელეფონი 17—96.